

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Autoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1720

Titulus XI. De Infantibus & Languidis expositis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73982](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73982)

tionem ipso facto, privationem privilegii clericalis, inhabilitatem ad omnia officia & beneficia, tam simplicia quam curata, & privationem ipso facto habitorum, & si Clerici sunt, depositionem, degradationem, & traditionem curiae secularis. Et quidem poenas irregularitatis, excommunicationis, inhabilitatis ad beneficia obligare in foro conscientiae ante omnem Iudicis sententiam, etsi crimen sit occultum, astitit Reiffenst. num. 20. poena vero privationis beneficii prius habiti, quia executionem externam requirit, sententiam Iudicis saltem declaratoriam criminis exposcit; ut Idem. & poena degradationis & traditionis Curiae Sæculari locum non habet, quamdiu delictum est oc-

cultum. Quodque spectat excommunicationem, quæ vi Bullæ Sixti V. strictissimè reservata, ab ea vi Bullæ Gregor. absolvi potest Episcopus, & quilibet ab eo specialiter deputatus. Ab irregularitate vero, inhabilitate ad beneficia & privatione beneficiorum dispensare nequit Episcopus. Reiffenst. num. 22. contra Sporer. l. c. n. 722. ad finem. non suffragante in hoc Episcopis Tridentino. sess. 24. de reformat. c. 6. cum ibi solum concedatur illis facultas dispensandi in irregularitatibus & suspensionibus ex delicto occulto provenientibus (excepto proveniente ex homicidio) non autem in aliis poenis statutis Lege Pontificia, dum delictum est publicum. ita Reiffenst. num. 24.

TITULUS XI.

De Infantibus & Languidis expositis.

Quest. 218. Quinam hic intelligantur per infantis & languidos expositos?

R Esp. Per infantem intelligitur proles recens nata vel septennio minor, quæ à parentibus vel ab aliis, ipsi scientibus, & non contradicentibus, vel postea ratum habentibus, exponitur & derelinquitur ad hoc, ut vel omni alimento & auxilio carens pereat, vel ab aliis alenda & educanda assumatur. Per languidos intelliguntur omnes, qui gravi & diuturnâ, præsertim perpetuâ & incurabili detinentur infirmitate, per quam ad labores, quæcunque negotia, res gerendas, & alimenta quærenda inhabiles sunt, cujuscunque sint ætatis. Barb. in c. unicum. h. t. num. 3. Arg. L. morbus. ff. de V. S. & ex illo Joan. c. 5. respondit ei languidus: hominem non habeo.

Quest. 219. An & quando peccent, aut non peccent, qui infantis exponunt?

1. **R** Esp. Primò: Gravissimè ordinariè peccant parentes exponendo filios, dum eos commode alere possunt, cum eos necare censeantur, ut dicitur L. necare. ff. de agnoscent. & alend. liber. & c. ult. dist. 87. idque non tantum, si fiat, ut pereant, quia talis expositio vero homicidio æquiparatur, Arg. cit. L. necare, junct. L. 2. C. h. t. sed etiam, si fiat, ut ab aliis educandi assumantur, C. univ. h. t. cit. L. necare. L. 2. & 3. c. h. t. junct. Novell. 153. ubi expositio infantum universaliter vocatur crimen à sensu humano alienum, ex ea ratione, quòd licet mortem prolis non intendant, videantur tamen, quantum in ipsis est, eam occidere, hoc ipso, quòd alimentis destitutam periculo mortis exponant, ignari, num aliquis futurus, qui prolem, antequam moriatur, assumat & alat. Reiffenst. h. t. n. 4. juxta jura cit. & can. pasc. dist. 86. & can. fin. d. 87. His non obstantibus, quòd expositio fiat ad declinandam infamiam, ad quam declinandam non tantum prolis, sed & propriam vitam periculo exponere licet. Arg. L. isti quidem. ff. quod metus caus. Nam licet ad declinandam propriam infamiam liceat, propriam vel alterius vitam contra injustum violatorem illius periculo exponere, non tamen illius, cujus occasione & intuitu, dum is innocens est, justa fama leditur, uti in præsentis casu, quia nemo injustè lædit matris illicitè imprægnatæ famam, sed ipsa una cum corpore famam & honorem suum prostituit, dum prolem naturaliter nascituram & inde oriturum suam infamiam prævidere debuisset. Unde

non magis ad illam tuendam licebit innocentem infantem periculo vitæ exponere, quam liceat ad infamiam declinandam abortum animatum procurare, aut etiam infantem natum occidere, si ve propriis manibus, si ve subtractione alimentorum per dictam expositionem.

2. Resp. Secundo: Dantur nihilominus casus, in quibus infantum expositio vacat culpâ & poenâ, dum v. g. parentes ob summam egestatem aliâve justam causam alere non valentes prolem, eam exponant tali tempore & loco, ubi certum est, illam ab aliis assumendam & educandam, nullamque interea mortis periculum subitum, uti contingit in civitatibus & locis, ubi pro hujusmodi expositis specialiter erecta habentur Xenodochia aut Orphanotrophia. Barb. de off. & potest. Episc. allegat. § 1. num. 147. Gonz. in c. univ. h. t. num. 10. in fine. Reiffenst. h. t. n. 6.

Quest. 220. Quæ poena exponentium infantis?

1. **R** Esp. Primò: Exponentes eos in loco deserto, aut tali loco vel modo, ut mortem eorum prudenter prævidere debuissent, etsi eam non intenderint, ipsaque mors sequatur, Jure Civili puniuntur ultimo supplicio Arg. cit. L. necare, Bartol. ibidem, & constit. crimin. Carolin. a. 132. & ibidem. Blumbacher. num. 1. citatus à Reiffenst. num. 7. Si tamen infans tali loco depositus (citra tamen intentionem mortis) repertus fuerit adhuc vivus, poenâ non quidem ultimi supplicii, sed aliâ quadam corporali afficiendus parens directè aut indirectè exponens, prout sumitur ex cit. constit. Carolin. l. c. & tradit Carpozov. in pract. crimin. p. 1. q. 10. num. 11. Idem dicens de exposito in via frequentata prætereuntem misericordie & charitati in circumstantiis carentibus periculo mortis, si nihilominus ibi mortuus reperitur. Item de exposito in via communi & publica, aut Ecclesia frequentata citra periculum mortis, etiam, si vivus repertus.

2. Resp. Secundo: Altera poena parentis infantem exponentis aut in expositionem consentientis, eandemve rati habentis est, quòd ipso facto amittat patriam potestatem, nec nomen patris vel matris amplius retineat, nisi in quantum infanti favorabile est, ita ut hic semper alimenta à parentibus exponentibus petere possit, & iis succedere, non item hi vicissim ab eo. c. univ. h. t. l. 2. § 4. c. eod. ex ea ratione, quòd parens censeatur habere illum

illum pro derelicto. *L. fin. ff. pro derelicto.* Idem de servis languidis, dum his expositis, cujuscunque sint ætatis, impie alimenta negantur. Ita ut & hi ipso facto in libertatem & ingenuitatem asserti sui juris efficiantur, nec amplius à Domino dici possint sui, *cit. c. unic. h. t. l. Gl. ibidem. v. languidis.* Porro dicta constitutio de parentibus negantibus alimenta filiis (intellige de cætero in infantia non expositis) intelligenda, non de filiis etiam valentibus & sanis, sed solum de languentibus & infirmis cujuscunque ætatis, quia gravius delictum est negare iis languidis quam sanis alimentum, adeoque pœna ab uno delicto ad levius aliud extendenda non est, & pœnæ mixtius interpretanda. *Pirh. in c. unic. h. t. n. 3. citans Abb. ibidem. num. 2. Azor. p. 2. l. 2. c. 26. q. 1.*

Quest. 221. A quo alimentandi & educandi infantes expositi, quorum parentes ignorantur? & quid juris aut oneris accrescat ex Obligatione vel Charitate expositum assumptibus & educantibus?

Resp. ad Primum: Si in loco, ubi repertus expositus, existant Hospitalia vel Orphanotrophia pro hujusmodi expositis specialiter erecta, in iis recipi, eorumque rebus ali & educari debent, usque dum idonei ad panem lucrandum evadant. Ubi verò talia loca non existant, nullisque de populo gratis infantem talem educandum suscipere vult, Ecclesia aut Rector illius, vel si ea ad id sufficientes redditus non habet, communitas, in qua expositi reperiuntur, eos alimentare & educare debet; cum redditus Ecclesiastici sint patrimonium Christi & pauperum, Rectores Ecclesiarum tali exposito pauperulo aliis mediis destituto præ aliis de dictis redditibus succurrere tenentur; ita Abb. *in c. unic. h. t. num. 3. Barb. ibidem. num. 4. Surdus de alim. tit. 1. q. 9. Reiffent. h. t. num. 12.* cum communi. Communitatem quoque deficientibus redditibus Ecclesiæ ad hoc teneri, patet ex eo, quod omnes & singuli in extrema necessitate constituto teneantur succurrere, adeoque & proportionaliter singula communitatis membra, quin & si communitas id negligat, quilibet adhuc in solidum subvenire tenetur, pro ut Theologi. Porro susceptionem & alimentationem infantis expositi subit locus, in quo constat eum natum & baptizatum, si is est Originarius & Domiciliarius, in quo parentes stabilem Sedem habuerunt, proinde illic infantem remitti posse existimat Zypæus *consult. can. ad h. t. num. 7.* apud Wiestn. *h. t. num. 7.* Si verò locus ille non est originarius, sed proles ex matre vagabunda illac transeunte nata & baptizata, veriùs existimat Wiestn. *num. 8.* ad illum locum non remittendam prolem, sed in loco expositionis alendam. Vide eundem de hoc pluribus.

2. Resp. ad Secundum, qui infantem vel languidum suscipit, aut sustentat, nihil propterea juris in ejus personam acquirit. *Gonz. in cit. c. unicum. n. 8. Tholosan. L. 11. Syntag. c. 13. n. 3. Wiestn. h. t. num. 5.* juxta clarum textum *cit. c. unic. L. Sancimus. c. eod. L. nemini. de Episcop. aud. & ex ea ratione, ne infans innocens alienam impietatem forte amittat libertatem. AA. iidem.* Id tamen juris acquirit suspiciens & educans expositum, ut eidem (exclusis etiam Fisco, parentibus, consanguineis tanquam indignis) ab intestato succedat, si absque descendens decedens bona temporalia reliquit quandoque expositus, *Surdus de alim. tit. 16. q.*

18. num. 19. & quem pro hoc citat Reiffent. n. 18. Engel. h. t. num. 4. Arg. Novell. 115. c. 3.

3. Resp. ad Tertium: Sed neque gravanda sunt refusione expensarum factarum in alimentationem expositi Xenodochia, Orphanotrophia similiæque loca misericordiæ & pietatis causâ in hunc finem exstructa & fundata. *Azor. p. 2. Instit. mor. L. 2. c. 26. q. 1. Pirh. h. t. n. 2.* Idque etiam istiusmodi ibidem sustentati ad statum divitem postmodum devenerint, non secus ac ii, quibus, dum egerent, datâ elemosynâ, illam facti divites non tenentur refundere, quia sustentatio illa fuit opus misericordiæ illis tum egentibus absolute impensum. Quod si tamen loca talia cum ea restitutione & intentione fundata, ut non nisi re ipsâ tunc egentes v.g. deficientibus eorum parentibus, aliisque ad hoc obligatis ibidem alerentur, tenebuntur parentes expensas factas ad eos alendos compensare. *Pirh. l. c.* Sic quoque Ecclesia ejusque Rector aliique ad eos alendos obligati expensas repetere non possunt. *Pirh. l. c. Arg. c. Sacrorum. 12. q. 2.* Quin &, si infanti exposito alimenta suppeditata ab aliquo consanguinitate ipsi conjuncto, etsi iis ad hoc strictè non obligetur, de quo tamen verisimiliter præsumitur, præstita fuisse pietatis causâ, repeti ea ab illo non possunt, nisi ab initio protestatus fuerit se ea repetiturum. Si verò extraneus ea præstitit, etiam si protestatus desuper ab initio non fuerit, expensas repetere potest. *Gratian. desup. for. c. 267. n. 41. Barb. in c. unic. h. t. n. 8. Pirh. l. c. Reiffent. h. t. n. 16. Arg. L. 1. c. h. t. & L. patrem. C. de nuptiis.* Et ex ea ratione, quod licet talis actum misericordiæ erga expositum exercere intenderit, non tamen præsumitur nefario patri exponenti filium velle præstare beneficium educando in ejus gratiam filium, quamvis etiam contrarium præsumi possit ex circumstantiis & conjecturis, saltem extraneum non voluisse expensas factas refundi sibi, ut si dives, liberalis, & pius sit, *Pirh. l. c. Reiffent. n. 17.*

Quest. 222. Utrum infantes expositi, quorum parentes non agnoscantur, habendi sint pro legitimis?

Resp. In hoc non convenire AA. Habendos pro illegitimis, censent Covar. *in Clem. si furiosus. p. 1. pr. n. 9. Garc. de benef. p. 7. c. 2. à n. 9. Suar. de cens. d. 50. f. 4. num. 4. Valq. 1. 2. d. 66. c. 8. num. 48.* ex ea ratione, tum quod præsumptione fieri debeat ex his, quæ frequentius contingunt, expositi autem frequentius sunt illegitimi, cum etiam, ut Garc. ex centum expositis plures quam nonaginta ex illicito concubitu procreati. Tum quod nuptiæ consistant in facto, ac proinde nuptias prolemque natam ex his, non præsumendum, sed probandum asserenti. Ad hæc, qui certum patrem denominare nequeunt (uti nequeant expositi) sputii dicuntur. *L. vulgo concepti. ff. de statu homin.* Econtra æquius & juris principiis conformius contrarium sentiunt, *Salaf. 1. 2. tr. 8. d. unicus. f. 14. num. 246. Palast. de nobis & spur. t. 63. n. 3. & 7. Menoch. de presump. L. 6. q. 54. num. 20. Gratian. l. c. c. 35. à num. 31. Pont. de matrim. L. 11. c. 6. num. 4. Barb. h. t. num. 3. Gonza. ibid. num. 8. Castrop. tr. 13. d. 4. p. 1. §. 1. n. 9. Wiestn. h. t. num. 10. Reiffent. num. 20.* Ex ea ratione quod quandoque legitimi exponantur, ut patet in Moysè, & yro, Paride, quibus ne præjudicium fiat, omnibus à Jure conceditur. *Castrop. l. c.* Sed neque præsumendi illegitimi, esto, expositos frequen-

tius

tius ex solutis nasci, cum talis præsumptio ex frequentius contingentibus filiis infamiam irroget, & in parentibus culpam supponat, adeoque cedere debeat præsumptioni, quod nati sint ex legitimo matrimonio, siquidem, dum duæ præsumptiones in uno actu concurrunt, semper prævalere debet ea, quæ delictum excludit, & favorem continet, Castrop. cum Menoch. *de arb. cas. 89. n. 23.* Unde jam Ordinum, beneficiorum, officiorum, dignitatum capaces sunt citra dispensationem. Gonz.

Barb. Wiestn. Reiffenst. *l. cit.* non tamen Canoniatuum, dignitatum, officiorum, quæ ex fundatione vel statuto nobilitatem exigunt; licet enim præsumantur qualitates, quæ communiter insunt, vel necessariae sunt ad excludendum Peccatum, non tamen eæ, quæ communiter non insunt, præsertim ex fundatione vel statuto requisitæ; hæc enim probandæ sunt, nec sufficit earum præsumptio. AA. citati.

TITULUS XII. De Homicidio, Voluntario & Casuali.

CAPUT I.

De Homicidio in genere, & in specie de Pœnis Homicidii injusti.

Quæst. 223. Homicidium quid sit?

R Esp. Homicidium corporale sic dictum, quasi cædes hominis *Can. Homicidium. 23. q. 5. & L. Fulveratus. ff. ad Leg. Aquil.* est violenta exanimatio hominis, seu separatio animæ à corpore facta ab homine. *Farin. prax. crim. q. 119. n. 3. Harprecht. in §. item Lex Cornelia. Inst. de pub. jud. num. 6. Pirh. h. t. num. 1.* Dicitur exanimatio hominis, sub quo intelligitur interemptio scetus animati necdum in lucem editi. *L. necare. ff. de agnosc. lib. dicitur: Ab homine;* quia, si homo à fera seu bruto occidatur, non dicitur propriè homicidium, sed pauperies, juxta *rub. & textum Inst. & ff. si quadrupes pauper. fecerit.*

Quæst. 224. Quotuplex sit Homicidium?

R Esp. Homicidium principaliter præsertim à Canonistis, ut patet ex rubrica præsentis tituli, dividitur, in Voluntarium & Casuale. Voluntarium est, quod vel per se ac directè & expressè intenditur, vel quod citra intentionem quidem, positâ tamen causâ, directè volitâ, ex qua moraliter certò mors alterius secutura provideretur, committitur, v. g. mulier prægnans conculcatur pedibus, vel ita graviter percutitur, ut inde mors factus, qui jam animatus cognoscitur, sequatur, unde Homicidium aliud directè in se, aliud indirectè seu in sua causa voluntarium dicitur. Homicidium casuale, & quidem propriissimè tale est, quod citra hoc, quòd directè vel indirectè intendatur, citràque omnem culpam ex aliqua actione licita merè, fortuitò & casu, accidit. Quamvis etiam tunc censeatur culpabile seu dicatur culposum, dum quis rei illicitæ dat operam, ex qua mors alterius sequatur præter omnem intentionem & prævisionem agentis, etiam dum is omnem diligentiam adhibuerit ad eam evitandam, vel dum quis dat operam rei licitæ, cum tamen tali negligentia & imperitia, ut inde mors alterius etiam non prævisa ex illa negligentia oritura proveniat, unde homicidium casuale in culposum & inculposum dividi solet, ita ferè Reiffenst. *h. t. num. 15.* remittens ad *Carpz. prax. crim. q. 27. num. 3.* de quo paulò post plura. Homicidium voluntarium subdividitur in licitum seu justum, & illicitum seu injustum. Licitum seu justum (quod etiam à Legistis vocari solet necessarium) illud est, quod vel pro necessaria sui alio-

rùmve justa defensione servato moderamine inculpatae tutelæ, vel ex voluntate & præcepto superioris habentis jus gladii, vel jubente lege & hinc justè sit. Injustum, quod contra divinam vel naturalem humanamve legem prohibentem ex intentione committitur. Ita AA. communiter. Homicidium voluntarium injustum iterum subdividitur in simplex, quod absque adjuncta aliqua qualitate & circumstantia augente ejus malitiam committitur; aliud qualificatum, quod quò ad occidendi modum, locum, personam, specialem aliquam qualitatem vel circumstantiam malam habet. Unde aliud est parricidium, dum quis parentes, liberos, sanguine junctos occidit, de quo *suprà tit. 10.* Aliud sacrilegum seu sacrilegium, dum quis occidit personam sacram, puta Sacerdotem, Religiosum, vel profanam in loco sacro. Aliud assassinium seu assassinium, dum quis pecuniâ conductus alium occidit; Aliud proditorium, dum quis nullâ precedente inimicitia vel rixâ fingens se amicum à tergo percutit & occidit aliquem. Aliud insidiosum seu ex insidiis, dum quis inimicum suum tale prævidentem occultè certo loco expectans prætereuntem aut accedentem occidit. Aliud veneficum seu veneficum, dum quis propinato inscienti alteri veneno, animo occidendi illum perimit. Ad Homicidium quoque qualificatum reduci solet omne Homicidium deliberatum seu præmeditatum, quod nimirum sedato jam iracundiæ calore præviâ plenâ animi deliberatione committitur, de quo vide *suprà Clarum L. 5. §. Homicidium, n. 8.* ubi etiam ait, quòd talis juxta opinionem magis communem non sit tutus immunitate Ecclesiæ.

Quæst. 225. Quenam pœna statuta Homicidio injusto?

1. R Esp. Primò: Omni Homicidio statuta est pœna mortis, tam Lege divina; *Genes. c. 9. v. 6. Quicumque effuderit humanum sanguinem, effundetur sanguis illius. Levit. c. 24. v. 17. Qui percussit & occiderit hominem, morte moriatur. Apocal. c. 13. v. 10. Qui gladio occiderit, oportet eum gladio occidi;* quàm lege humanâ civili, §. *item Lex Cornelia. Inst. de publ. jud.* nam et si Homicidii nobilibus statuta olim deportatio in Insulam, seu proscriptio, seu exilium, *L. ejusdem, §. 5. ff. ad Leg. Cornel. de Sicar.* correctâ tamen est lex hæc per *L. quoniam. ff. de vi publica, & Const. crim. Carol. à. 37.*